לשון און לעבן

חדש־זשורנאל פאר ליטעראטור, טעאטער, שענקס און קולטור

נומער 6 (תקפ״ז 141) — ווייענדיגער יאהרגאנג — יחי׳ 1952 לאנדאן

רעדאקטירט פון מ. ל. שטיינבערג

אינהאלט

לנבוי שנעפות — ווען מיין הארצנס, שלום פון אונזער ווינט אויסגעדיקט
1 אין ישראל, „בשדה״.....**
4 נפר אין רוח (פאעמע).....יחזקי הלל לעזר
6 פיילינג (ליד).....שמואל ווייטס
6 די בלוטיגע פארילין.....מ. טענענבוים
7 פ׳ טעטרשנעטער דאנאן (דערציילונג).....חיילען נאלדמאן
די בליצנייקע הערבע. דאס בוך ביטול. מיט א בליצנייקן זון־אויפגעהיב.
15 יאנאס, דער אלטער פקפאר־בוים.....מ. ל. שטיינבערג
18 אברהם מאן (מיט דין בפורר אין לאנדאן).....מ. ב. קיזיקי
22 פר. פילוסופאב און דער „ווייסער הערלס קאנטרעס״.....מ. י. האראנדאיי
פון נעבן פון ווייסן שייבער (פ׳ מיכאל קולטור
26 פרעמדל).....ד״ר. יעקב י. פיטלים
32 לאנדאנער קולטור ידיעות.....

פריין 1 שילינג און 6 פענס

אבאנומענט־פריין 10/6 פאר א יאר

אין אמעריקא 5־ דאלאר א יאר

By Appointment, Dealer in Antiques to H.M. Queen Mary

CAMEO CORNER

Just a great Amount for old jewels Gold Plume and Enamel Trinkets and is to a position to give good prices for valuable Gems and jewels of every kind.

26 MUSEUM STREET, LONDON, W.C.1

Museum 9603

CLOSED ALL DAY SATURDAYS

LEYTON KNITWEAR CO. LTD.

MANUFACTURERS OF KNITTED GOODS & SPORTSWEAR

DEPOT - - EXPORT

316 Lea Bridge Road - Leyton, London, E.10

דער מלאך

שיין קייט

צו אנאבטיך

ווילכטיג פאר ייִדישע פיטנגען, ווערטער, שייבער און מעגלעכס — בעדיגט פון אונזער ליבן אדרעס: „לשון און לעבן״, 13 ראלאנדס סטריט לאנדאן א.ו.

Published and Edited by A. B. Steinberg, 13 Rolands Bldgs., Collingwood Street, London, E.1, and printed in England by The Newell Press, 123-131 Lavell Street, London, E.1

לשון און לעבן

פּוּבּלישירט מיט ליטעראַטור, פּאָליטיק, קולטור און קולטור

נומער 6 (לקמ"ט 149) — דייטשנער ייִדישנבונד — יולי 1953 לאָנדאָן

לכבוד שבועות — זמן מתן תורתנו

די תורה, דאָס איז אַלץ פאַרגאַנץ דער טעַר פון איר? דאָס איז אַזוי גרויס די שעמה בי אונז, דאָס מיר דאָס מקבל נעמען, דאָס מיר דיינען אייביגע דיילע געזעצן: „אמר מאיר בגין מהל הקדוש ונתן לנו את תורתו".

אין קע נישט שוין די בעטה פון יבנה גוב, דאָן פון דאָס אונז נאָכגאַנג אַזוי שטאַרק בשעת הקמת אין פון אונז אונז. דאָס איז דער טעַר פון אונז דאָס דאָס אַר פאַרייס דיך אַזוי. עטעטערס פר! פר פאַרייס דיך, דייל אַ דאָנק אַזוי. דער תורה, בדיוק פר די גנבה, דאָס פר דאָס נעגנבעס. נישט בדיוק אַפּגעגעבן — פר דאָס נעגנבעלן בי דער תורה אין אַזוי.

אין די בעטה פון תורה, אַרבעט אין קע דייל פון לערנען לערנען פון די תורה דאָנען אַרבעט נעמען אונז נעשיינגאַרטיקס אין נעגנבען אונז די אין אונז.

מלים אייגענטלעכן באַרן פר די נאָכגאַנג תורה אַל רגל אמת. אַלץ אַרבעט אין נעגנבען. שטעלן אַזאַ אין דיינען בדיוקן כלל. אַזאַ אין רגל: „דאָס די דאָס פאַרגאַנץ. אַז פון דאָל דיר נישט פון. אַז נישט דאָס בדיוקן". אין קע נישט נעגנבעלן אַ דעלן אַפּגעלייגענען אַזאַר אַ פאַרגאַנץ. אַזאַר אַ דרייגאַנץ. אַז פר דאָל די דעלן אַנגעגעבן אונז תורה, דיך קלוג אין אַלץ פאַרגאַנץ אַזאַ אין פון אין דאָס אַלץ פאַרגאַנץ דאָס. אַזאַ אַזאַ דער דאָס. דער אַזאַ פון דאָל דיך בעגאַנען אַז דיך. די אייגענטלעכן—אַזאַ בעגאַנען אַן אַזאַ אין אונז אַזאַ. „אמר מאיר מהרי" אַזאַ אונז אונז. אַזאַר די דערקלערן.

אַבער דאָס אין די נעמען, די תורה, אין אַזאַ אייגענטלעכן תוך. אין אַזאַ אין בעמות. די פון יידן דאָנען די מקבל נעמען אין אַזאַ אויפגעזאַמט! דאָס דיינען די „נעמות הנבואה". די תורה נעמות. אַפּגעגעבן אַזאַ אַזאַ נדרים. נעגנען אין הנבואה אין אונזער. אַזאַ דאָס אַ יור אין דיך נעמען. אין אַזאַ אין אַזאַר אין אַזאַר אַזאַר אַזאַר

ניסע אומבריך בלויזן? עס דיינען געמאנען געהערט יענע קרעכצן געדענק. נישט נאר מיט די נעבר אז דין די נאמען. די אומגלייכערונגען. נאר אז טרעפן אומגיר איר — עס איז געמאנען געהערט דער אדם — דער „אבני"!

מיט שלעכ אנדענק אנקומען. קמטרינען און עטלעכע דיסנטאנטן. ביפר לאנגען געדענק. כמטרינע עטעלעכנגען. סיטשלאנינע דערפאהרונגען לעבנס מיר דיך דאנקען מיט דער נאמען. איר אומגעגאנגען. די אומגלייכערונגען — די דאס ריז עטמעהנען די פאנד לאנגע הערלען מעגסם און אומגער נאמען. ב געדענ־דענע מיט פארמולן און פיגעלן. בין אויך כחות דאנקען אמו אומגער און מיר דאנק געטעלעלם אומגער דעם געדענ —

די אומגליכע מרעקע נאר: אמר הערלכע דער מרד־באפעלער. דער קיל. דער גרעהטקעלטשטרעניג. דאס נאר מורא! „דער נאר מיט מרעקעס דאנק מיך דער" הרגענקן...

אבער מיט די פרעמדע הערה־געדענק. דעם מיני אויר־התעלות דאנק מיר מבר כמדנען ניכט נאר די הילדע נאמער. נאר איך דעם הילדן נאמערבעמס און אנו. מיר דאנק פרעמדענען די געדענק מיטם אויך. מיטם מעגעלעכן אמר־דערלעכן. מון דער אמרעלעכעס — מיטם „אבני"!

אז עס הייסן געדענק נאמער אומגיר־מיסטיקע און עכמנטיר־מיסטיקע געדענק. דאס הייסן מעגאלקער חי דער מיטם. פרייהיליקע מיר־אמר־מאכטע געדענק מון „יחוד של יצורי". אז דאס מיין די נאמענ נאמער מיטם שלעכ אויך מיסטיקע נאמער נעמען — דאס הייסן שלעכ אומגאליקע הילדע נאמער כחות קיין דעם אומגערעמעלעכן מיט מון מרעקע נאמע.

מיטם די אויר־נעמען מון דער תורה אז אומגעגעבן נאמער ב מיסטיק.

* * *

אבער די פלאמבע־מיסטיק. מילאנגען־דאליקע יסוד־קעמלען. ביז מון די הילען מאפיגעניקע מעמאלן. בעטלאנגען און בעגעהנטע. אבער דעם מרעגעניקע הילען כאמם מיטמם די הכמה מיטן נאר־אכמנען מעגעמ. מון בעגיר מאנען מו בעגיר מאנען. מון די הייסע־הילען אויגם אן מיטי בעגעלמנ אבער די פלאמ און קמרקאמי בעגיר. די הייפלייגן אן מכן — — —

און אז דען נישט דער הייסער־אנגר מאנגעניאלים. די קאמקלע דער לעקעיק מון מעגעלעכער פרוכטע. דער מאלהיגנגי דן — מי אמער נאר דער מבור! — מון יהודן נעגען. היי מו נאנגען און דעם מהר נעגעם מון הילאנגן כאמר־מומה. דאס אין אמגאם אויגר מאר מו אנו מרעקעיר מיטם אויר־הילדן מעקעמנגע. דאס מעגן מעגיגם אויגר יקין נעדענ — — —

דאס מאמעניקלע. די הילע מאנגעניק. די באמנעניק מון בלוט און מלייגם מאר מי אלין רעמנדן — עס איז דער הילדער מוט. דאס הייסן דיר. נעגיגם דיך און הערגם מאלקאנ. דער נישט נעבעגמער הויר־מעמנגם איז דאס מיטמ לאנגיגע בעגעמאנר־מנגיר. דאס הייהעניקע בלעם־אויגלע נעגיגם מון הערגם בי מעמאלגיג־(די הנגרעגילכע כאמרעמנג. דאס לייגם באמעגגיגם מון אויר.

בלעטשקן מיט מיר עס מאלם מון די מיט — נאר אמם איז דער מבול!

דאס נישטלעכע און ניסטיקע און מעגנגם. כאמרעגעם די חכנה. מיגיגם ב בגל מיגיגם. מאמם און מיגם בחיגנה אויף ב נעביגיגע מון נעגעגלעכקיגם און הערלכער יער מעגנגם מאר דער יהיגער עגגלעכער הערלם. הייל אי־ניקע קנאים און בעלי־קנאה נלוסם יך דחקא מיר. די קמכלעכע לעבאיג. דאס מיט הכלגן דעם ניגן יהי אבער ניגן אבער ניגע מון ישראל. אין מון הערגם אויגר מעגנגם. נאר אבע. דעם ישראל מעגיגם אן ברעגאמגם אן אין הערגם־אמגם מון יידען לעבן. עס איז נעמלעכע ניכטיק צו ניגן. די דאס אויף אן ליכט אויף דער אומגעגלעכע מרעבנגם אבע. ישראל. גלוק אויף אן ליכט אויף אן דער אומגאבעגע מון ב גרוגן יידען הערגם־קעמלער.

„מעגלי" מעגנגם אבע. זי דין מעגבעגעגן אבע אן דעגבעגן:

אויף אמר דעגם „מעגלי" דאס אומגער מעגבעגלע נעגעגן:

אבער ניגם אך מיין זי מעגן אז קעגנגן אז מעגלע נעגעגן.
מיל. אמגנע. עס אים אבעגער מון קער דאס אומגעגגיגן.
די דאס דער אמקלעכלים אזר דעם קעגגעגיג באגעגן.

„ראה. מה בין אחיני ישראל לאמרי אמונת הקולני —
פרייד דאס מעגיגן אומגעגגעגגעגן. אמר־דעם — באגעגגן
נאר אים. נעגנגי. נעגגיגן מעגיגן. עלין הקולגעגיג.
הייל אים ב לעבגיגן. מי אויגעגגעגגעגם דאגן.

אבער נישט נאר מאמ כיגן. נאר אמגאל די מי נישט הערגם!
מי אמגער מעגן אז קעגגאל קיין מיגער ניגם נעגעגן.
מי דעם נאר ב לעבגיגער מעגיגן אמר אלגעגגעגם אויגן.
נאר דעם מי די אלע „מעגלי" מיגאם מיגן קיגער נישט לעגן.

נקמי און רוח

הכתה־פיגע. די פעלדער לינן —
אונדזע הקבנקאלי פארוילט.
אויף דזע דעמפרעסליס א בינק —
רוזיק ביז די שטילקיס שפילט.
ווי א זעגנדיקע הפילה.
פון א ווילבערנער נאכבאר —
גיסט פארבעגנט יך די אדילע.
פון דער נאכט און פון רוח.

און די קלאנגען פון א ביטער
פון א הארץ פארלאנט געפיעלט. —
שוקבנט די רוח, בעהיבן שניפער.
אויף דזע זאגנען פון בעלה.
פון שלאכט מיאב קין בית לחם —
גיסט ד׳ מיט א שפרץ און הקבנה;
דאכט זיך ביסיג איר שוידער נאכט —
גיסט ד׳ נאך איר פאלק און לאנד.

צרעת הקבנ יך בקבנ נעפעבנט
און ד׳ גיסט נאך מיאב בהאב בעיסיק,
רוח די שיינע אז פארבלינן
מיאב אז גיסבע נאכ איר גליק . . .
אויבע בלאנקע לאנען פאלן —
אויף איר הארז פון הקבנקע ביז.
גליך זיי שפלונע זעבנסיאלן
פאלן אויף א ליליענביז.

אויבע איבע פונען שפיבען
מיט א ביטער בעבקבאבבעיי,
גליך זיי בלאנקע קבנקע בליען —
הבן א נאכבעלין פאלן אויף זיי.
פיגיס איר אבקבע פונבע. ווינ.
פונבע פרוילע מיט בעבלין.
די בעבלין אויבע בינען
נאר ד׳ גיסט מיט בעבען מיט.

מחלון א איר שטארבע ליגן.
הבן דער ברונער נאכ אפילבע.
און ד׳ איז אלין פארבלינן
און איר הארץ נאך לעבן בעגקע.
נאכ בבע די פאר די שטיבער;
ד׳ ריגן נאכ און לאנד גיי צוריק;
ד׳ נאך גיס איר שוויגערמוטער —
גיס ד׳ קין בית לחם מיט.

דאגען זיל ד׳ זהן ברידן.
דאגען זיל ד׳ זהן ברדיס.
זיל דער נאכ און ד׳לאנד און יזן —
אז איר לבבן און איר מיס.
זיל דער נאכ און ד׳לאנד מן יזן
אז איר הבבמבער ברעמבער גליק;
גיס ד׳ ווידער ליבע. פריזן.
זהן — דאגס פאזן צוריק.

אבער הבבע זעדן א מבעבע
קבבען דער גבדרעמבער הער
און מן בחלבע א מבעבע
זיזן הבבע איר ברזיגן בבר.
אבער דער — און זיגל איבע
הבבע איר שבבע נאך גבבאר.
זיל ד׳ מיס דבבע שבארקבע גליבע
גליבע אן בחלבע ברזיגע גבבע.

מן ד׳ זיל בבע זאל אפרבבען
מן א בבאל דיך נאך דין שבבע.
איבע ליבבן זיי די שבבען —
איבע זיגל מן א בבבע.
מן ארבליבבען מן מחלון
דין בפרזאלבבע בבבע. —
קיבער זאל נשבע דין ביטלון
אז אפילבבאן בבר דין ליבע . . .

זיל ד׳ ליבע מיס הזלבבע
מן איר מחלון אויפבעזבבע. —
יבבע אלאב הבבע הבבע מן יאמיבע
דארבבע דיך מיס אבטאלבבע . . .

און איר ליבע ליכטיק לויטער,
ליגט אין אַזעך דיך און רעכט.
פון דאָס נוקם האָל נטער —
ביז בתים מערען זכם געשלאָסן . . .

נאָס דאָס סחלון איר נעמעסן,
לעבן מיט אַז אַזעך געטערן!
מיל די ווייטער נחלונס זעסן —
פלאַמען אַרטיק אויף נאָסאָס קרד.
און די בלאָנדע רוז מיט מרקען
אַז איר שוויגער דאָס מיט נגאָר:
דאָס עס האָל מיט מיר נעסן הערן —
פיר. געטערס ריין פאָלק. און נאָס! . . .

שמואל הויזיין

טרילינג

יום־טובדיק פאַרפאַנט אין די קרד
מיט קאָלירט דזסטקעטיק בלומען.
די פאַרזיוסאָלע פיגורן אַן
ליגן פאַרלאָרן. מיט ריין קומען.

די לילים פון פאַרבנייך,
מיט נעמעפאָן דאָס אַן פאַרבאָ
אַרומגעקייט דיך אויף דאָס טיך,
באַהיטן אַן העלן אַזעך דאָס.

אַ נאָנען אַנער מיט גרינגאָלד
פאַרשפּאַנט אַנז די האָרנקעס זון
אַרומגעבאָגן מיט נאָלד פאַרים
דאָס שיטקיריז פאַרם אַן ריץ.

אַרויסיר רירן אין יעדעס דער הויל.
נאָסאָס גלסטרינ אין פאַרבאַראָס.
אַן הערס אין כאָריב פאַרבאָהרן.
אַן הערס אַן דער פרעמדערער נאָסאָס.

דורך דאָס זומרעדיקן בלאָ
ליכט די לבנה מיט מאָסן גלאָנץ.
אַרומגעקייט מיט מילבער־העלן שטיל
אַן אַ פינגלדיקן פאַסטן־נאָנץ.

פאַרזאַמלט הערבס דיך דער פאַרזאָ
ביטליקן פיקרעלינן מיל מיט גלי.
אַן די נאָכטיגאָל שטילן אַז
אַ צריבקרוך הינץ טיטאָר.

ש. מקענזבערג

די בלומען (פרוילין)

די בלומען דאָס הייסלען דיך פרום די הערנס אַן דאָס אויגען הויך, די
טלאָנען דאָס ביגן דיך דעמוטיק אַן מיט אַזעלנסקיס פרום די מיט אַן די
שיינע ביינער, אַן דער דאָס אַן בעגעסטער דער קאָפּ אַן דעם אַזרי דאָס
שטעקט פרום אַן קרעפּ־נאָזעפּנאָר אַן רגען, דאָס קינד דאָס אַזעלנס
פרום די אַ רבינאָבאָ־מילאָך אַן הייל פרום, דער פאַרטרעקט דאָס ליכט פאַרשאַ
אַן דאָס דער דאָס אַן דער ליבער שטוב, אַ דאָס אַלץ אַן אַזר שיין אַז אַן אַ
פאַרקלעבט מיר בים האַרצן. אַ נאָנץ לעבן דאָס איך נעריכטס נאָר דער דאָ,
דער אַזיליק.

אַ פאַרוויאַנקסער ראָמאַן

אַלץ דיכטאַדיקער בחור דאָס אַך נעמען נעמיס אַ ראָמאַן. אַן
אין נעסט נעמען אַ פעסטן ליבע. נאָר. די בעפעלס אַ ראָמאַן אַן
מיטן זין מיטן ראָרס. אַ ליבע קען יעדער אַרעמער מענטש אַ מאָן דאָרף בלויז גע־
מיטן אַ פעסטן מיזיל. אַבער נאָר אַ ראָמאַן דאָרף מען קיין עפּעס מער —
דער מיער אַ פאַרבלעס. אַ מיטאַרבע. אַ פאַרוויקלונג. אַז דאָס דאָרפן קען
נישט דיך קיין דיין מען קיין ראָמאַן. דעמאָלט אַ ליבע.

מ. בין מיר אין נעמען די אַמיטן. טראַדיציאָנעלע מיטאָפּען: מיר דאָפן
אַנטפּלעקן אַז אַזוי פאַרוויקלען דעלמן. נעמען אַזר מעפּאַר אַן מיטנעס אַז
מיטנעס אַז אַזטרייבאַרער תמים. אַזרב אַזר דאָלט נעמען אַ באַנק־פאַפּעפּער
מיער נעפּס עלעבעס — בחורים אַלץ. אַז אַך דעל אַזיך בעטס אַזטן נישט
אַזבראַזיגן. דען אַזרייז בראָנס דאָל מיר בלאָ דען אַן דאָס — מחות נאָר
בער דערפיל אַך אַזיך דאָס יעדעס מעפּאַר אַז נעמען. דאָס אַזר מיר נליך
פאַרבעטנען. אַז נישט אַך נישט אַ קען דיך באַרעמען מיט מעפּאַר. די מען
דאָל די דאָר נישט דעלן בחורים. נעמען. דער מעפּאַר אַז. מיר מעפּאַר דאָס
נעפאַרבען אַן אַ מיטנס־פאַפּ אַן אַזר מעפּאַר אַז נעמען בעלדנס. אַן אַ
מיטנס־פאַפּ. מיטן. בעפאַרבעס מיר נישט. אַן דער דיזעלבעקיס אַז עס
נישט קיין נרעסער חילוק. די לעפּאַל בעמיזן אַ בעקיר אַן אַ באַנק־פאַפּעפּ.
לאָ. דאָס אַזר. נוב אַך קען בז. אַז עס אַן אַ חילוק. אַבער אַזרעס אַזרעס דאָס
פאַרבעס דיך מיט בעמיזן מלבעס אַ נעמען נאָר אַן אַ מעדיצינער קעלנער־
שטוב אַן אַזרעס. דאָס מיט דאָס דעלבעקע. אַזרעס דאָס דיך חיזנען אַז מיטן,
דאָל אַך. אַז אַזרעס דאָס דער בחורעס מיז אַזר מעפּאַר נעלבעקע מיט עפּעס,
דאָס אַזרעס אַז בעפאַלן מיטן אַזר מעפּאַר. אַז נישט קיין אַזטעפּרעטיר.
מלל. אַך דאָס אַזרעס. אַז מיטן אַן דאָס מעפּאַר אַזרעס דאָס. מיטן דאָס דיך
אַזטעפּרעטיר? די דעלבע. אַזטעלער. נעמען נאָר קלאָר אַז דיך אַן אַזרעס.
מיטן מעפּאַרעס דאָס נעמען נעמען אַ נעפּראָבעס עלעס. אַן מיטן דאָס ליב
נעמען אַז אַזר מעפּאַרעס דאָס מיטן. אַז אַך דאָס דאָס. אַז די דעלבע. נעמען
אַזרעס דאָס. דאָס אַך מיר. בילבע. נאָר נעמען.

די אַזטעלע מיטן אַן נעמען — אַזר מעפּאַרעס דאָס עס נישט נעמען
אַזטעלע. די דאָס. אַזרעס. נעמען אַ אַלץ נאָר דער מעפּאַרעס אַזרעס.
אַזר אַ דאָ אַזר אַך אַזר אַזטעלע דער מעלה אַזבער מיטן עלעבן. דאָס
דאָס דיך דער לעבן נישט נעמען אַזטעלע דאָס דאָס מיר, לעבן. די דאָס
דיך נעמען אַזר מעפּאַרעס אַזטעלע אַזר דער דעלבע. אַזר דער מעפּאַר אַן
אַ דאָס. די בעדיס נישט אַרבעטן אַזרעס מיטן אַזר מעפּאַר יאָר אַלץ.

נעמען. דאָס אַ אַן נעמען די פאַרוויקלונג. דאָס פאַרבלעס. נאָר אַזר
נישט אַן נעמען נעמען אַ קאָלעקטיוו־מעמאָרע. נעמען אַזר דאָס מיר נעמען
אַזרעס מיטן אַזר נעמען מאַמאַנט אַן אַן אַזטעלע אַרבעטן אַן
דאָס מעמאָר. אַבער אַזרעס. אַך דאָס דעמאָלט פאַרוויקלונג אַ אַן אַן בער די

שלום (נמשכן נאר יינולער און מיילער איבערן) — דאס הייסט, בין איך אין

דער שולץ דער הערשער אויפן פעלד, ווי דער בעל־מלאכה אין דער ווערקשטאט. דער שולץ האט אויך אויפגעשטעלט אין דער אלטער שול, אין בית־המדרש, אן אייגענע בימה, אויפן מזרח, אין דער מערבדיקער ווענט, אין דער מערבדיקער ווענט, אין דער מזרח־

מיט טרעפן בשתיקה. לכתחילה האָב אים עס נישט באַרעכענט, אז דאָס אַזאַ־
יאָר טרעפן זיך זאָל עס אים נעמען אַן עניין פון קאַטעגאָרישע אַטאַקירונג! דאָס
דאָס פלעגט פון די דאָזיקע אַרבעט האָבן אַנגעהויבן. זיי זיינען געווען מעכטיק
מאַשן אויף נישט נעמען טייל. אַז מיר זאָלן באַגעגענען אַזאַ עלעמענט ווי
אַרבעטלעכן אַבער די נאָטן ביינאַכט, יעדנטאַלב, אַזוי אינטענסיוו די
סכנה. האָב איך דאָך נישט געהאַט קיין באַזאָרגענישן. פאַרגיר אַ זיכל אויפן
לאַנד, פאַרגיר אַ יאַבלאָנסקיל, זיצן צו אַמעריקע מיט אַ פרייהייט־פאַלאַן
פאַרגיר אויפגעגאַנגען, מיטאַן ווי מיר אויפגעגאַנגען אַז דער יאָבלאָן גיט אַרויס
אַן איינס.

נאָר איך האָב נאָכאַמאָל בעפאַרשילט. די האָבן אַזאַ מיטן נעמיכט. אַז
בנות אַנגעקלאָגט יאָנקעלעכן יאָן מיר ווי דאָלאַן אַז די הויפט־נעמלעך אַז־
מעמאָן אויף דער הייסטאַנאָ. איך האָב נישט אויגענען דאָס נעמלעכן אַז־
מעריקע דאָס עס מאַכט זיי מיר טרעפן דאָ. אַז דאָ אַז דאָרטן איך אַ מיטאַ־
מעריקע נאָטן. אַבער כאָטש איך נישט אַטאַקירנדיגלעך: כאָטש אַנגעהויבן
מילן די אַנגעלעכקייטן אויף מעמיס פון די הויפטער נעמלעך.

אַן אויס דאָנעס. בעלוי דאָנען מיר די נעמלעך נאָר נאָר נעמען אַן כמיר
מער אַן מעי, די דאָנען פון אַנדערס. אויף פאַרשיידנאַרטיק. כאָטש אַנגע־
הויבן מיראַ דאָנען נאָכאַמאָל דאָנען מיר אַרעם עלעמענט מיחל אַן אַזוינען מיך אויף
אַרום אַזוינע אַז דער אויבערער לאָגאַרילעכיס פון דער הייסטאָנאָ.

אַ דאָנדאָרן מיט אַזאַ אַז נעמאָרן אַ הייסטאָ אַנגעראַנגעגאַנג דאָ. די
פלעגט הויך קומען צו לויפן אַן דער באַמער לעגאַטער מיינע. לאַכטיק אַן
מאַנדיק. פונקט ווי די דאָלאַן דיך נאָר דאָס אַזוינגעריין דורך אַ נעמאָנג
וויילעך הויפן. די אויליכיס אַז כאָטש אַזאַן נישט נעמען נישק. די דאָס נעמען
אין אַפּנעלעך, מיגנעסטנס די לעגאַטע אַפּר הגנעקיג שיים — מיטאָלם
אַבער נישט נעמאָס דאָס דאָלאַן מעמ אַנדער אַפּרהעלעגיס דאָלאַ אויפגער
הגיים אַז איך אַ דאָמאָן, די דאָלאַן דיך באַרעכענלעך אַן אַ אַנדערער ליגע.

כאָטש נעמענען דער הייסטער! די הייסטער נעמלעך דאָנען אַזוין אַזאַ נאָר נישט
דאָס לעגאַטע הגיים אַן באַמערקונגער נעמיכטיקייטן. אַן נאָרמאַלע אַזאַ־
אַנדערן דאָלאַן מיר אַזאַ נעמען אַן איינער קיך ביים שיער. מעמאָנ דאָס
די נעמאָרנס פון דאָלאַיקן. הייל די מלעכס נאָר אַלץ קומען אַז לויפן מיט אַ
מאַנדאַמאָנ אַנדערס. נאָר די דאָס נישט מער נעלאַכט. נעלאָסן אַזאַ די מיר מיר
דיך אַז דערדאַרקענען.

מאַנכמאָ נעדולד דאָס נישט נעמלעכס, די דאָס מאַרגעמלאָן מיך מיט
אַנדערס אַז דיך אַזוינס אַז אַן אַזאַ דיגן די עלעמענט דאָנען נישט נעמען אַן
אַנדערס. דער אַפּרעלאָ אַז מיר דיער נעמלעך. אַפּנעמען פון דער בעמערקונגער
אַנדערס אַן דער נעמאָנדאָרן. דאָס דאָס מיראַס דערלאָנס אַז מיר. איך
האָב תמיד באַגעגנט אַז דאָן דיער דיגנעס פון אויגענינגס. דאָס אַז די דאָנען נאָר
דיגנס מלוין אַזוינ מיגנס דאָס אַזאַ פון אַזאַ. אַן דיער דיגנ דאָס נישט אויגענינגס
סיל אַנדערס פון דיגנס. דאָס איך אַבער נעמיגנס. אַז מיגנס דיגן אַנדערס אַזאַ־
דיגנס. מיגנעס אַ אַנדערער מיגנעס דיגנ! לעגאַל. מיגנס דאָס נעמען
10

מיט אַ נאַטאַנאַל. אַנדערער מיגנעס אַנדערס דאָס דער אַזאַ. אַז דיגנס
פאַרלאָנג דאָס דאָנען אַ נאַטאַנאַל, דאָס מיר נעמיגנס אַזוינס אַזאַ דאָס מיט
מיר די שנעגס. מאַן אַ כאַטיי. אַז מען אַנגעגעגיגס דיך דאָרט מיט קולטור,
אַ מיל כבנעגס לינס בלינ די אַבילע, אַן דינגס אַן די נעגס אַזאַ דיער בעלט
נאָר אַזאַ מיט.

מיר דאָנען דיך אַזוין אַנדערגעגעגס אַן אַ אַפּגעגעגנעס. דאָנען די עלי
מענען מיט דער עלעגאַנט נאָכאַמער דאָנען נעגאַנען דאָס אַ מיל. נין. דאָס
דיר דאָס מיך נישט אַנגעגיגס, מאַן דאָרט נעלעגן אַ מענעך אַזאַ די מענעך
אַזאַ כיי אַזאַ אַזוינס אַנגעגן אַזאַ. מאַנגעס דאָס מיך נישט אַנגעגעגס אַזאַ
„מאַלאַי" נישט דאָס. דער נאָנען אַז לעגאַי נישט אַנגעגעגס. מיל דאָס
מאַנגעגעגס אַז מאַנגעס נאָנען אַזוינאַנדאָס אַזאַ דאָן אַן אַנגעגעגס. דאָס אַז
אַזאַ דאָלאַי מאַנ אַזאַ מיר אַזאַ די קיך. נאָר אַלץ. אַזאַ אַ אַנדערער מיגנעס דאָס
נישט אַנגעגן אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ
דער אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ
אַנגעגעגס אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ
אַזאַ אַזאַ

נעם געווילט. און פארגלייך מיט די הינטער געסלעך אין דעם געווען אַ נאָר געוואָרדיקער שטיי.

פלוצלינג האָט די טיר אויפגעזען זיך אויפגעקלאַפּט!

— טאָשאַ! וועסטו מיין בחורקע! — האָט געגעבן אַ יומן געשריי.

אויך האָב כולל נישט געוויסט צי די האָט אַ בחורקע. מיט פאַרדרוס האָב איך טיר געגעבן אַ פּאַר אַטעמס. אַז די האָט אים געוואָלט „באַגעגענען" דאָס פּנים. געוויס איז נישט געווען קיין מיטל פאַרוואָס צו קומען בלייבן אין דרויסן; אַז דאָס דאָס נישט זיין מיין אַרבעט? נאָר די איז געווען מיטן מיר אַרבעטן דאָשאַ מיט אַ אַנדערן אויך. די האָט זיך מיר אַן אַנדערן געגעבן; בלייבט־אַרויס אין די אויגן מיין מיטן. פאַרבאַנדיק די טיר הינטער זיך, און איך האָב געהערט די נישט־ווילן בחורקע אין נאָרן אַזאַ אַרויס. אין דער אַפּאַרטמענט־מלוכה־אַרבעט תקנה עקן. דאָס דאָרף איך אויס.

מיין מיטן פאַרגעסן אין די בחורים אַרויס אַז טיר. ביזאָב אַזוי געווען פאַרגעסן דאָס פאַלגן. נין. ביבין נישט געווען בעסער אין אַרבעטן דאָס. ביזאָב בחורים געפאַלן מיט יאָגן הערצן הייסן אים. בעסער די רעסטיקע דאָר. „הערט אויף טיר בים עץ נאָר!" דאָס די געפאַלנעסטע. טעלח דיקנעריק טיר אויף די טאַטע־מיטנער.

אין יענער נאַכט האָט איר מאַכיליע פאַרגעהיטן דאָס אַזוי קענן־פאַרגיף אויף אַזאַ. אַרבעדיקאָס אין עס געווען דאָס בחורקע טעריקל אַרבעט. הייסט אים. פון דאָס דיך דערנאָר געווען. אַז אויך געגעבן זיך ביי די אין הויז. אַבער פון אין געווען געטן בי דער אַרטעטיין אַ מחלוקה אויפן פּרוב. דאָס נאָכן אַזאַ שטאָט פלעגט פון פאַרבאַנגען אין אַ שוויגבאַר. דו פון אין געמיינלעך פאַר בלייבן בין אַז דער פיים מיין אַלץ אַרויס. אַז אַ מיין אַרבעט אַרויס אַז אַ מיין אַרבעט אַרויס אַז אַ מיין אַרבעט אַרויס

נעמען אַ כּוח פאַרלאָנט דאָן, דאָס אויך דאָס אַנגעריכט. פריער האָט מען
דאָס נאָרמיזם געמוזט אין זאַך. פסילו אַרבעט. פריטאָקראַטיש רעדט. דאָס
ד׳ עס אויך נאָר געגען דיי ד׳ דאָלעס דיך געקאָלט אַנטשולדיקן. פאַרוואָנדיק דיך
אויף אַנדערע אַרבעטער — הייסט־עטלעכע אויר שוועסטער. „מיין שוועסטער
נעמ׳ מיטנטי פרעמי „מיין שוועסטער דאָנט׳ טלעמס מיין דער סטאַרבאַרער אַר־
הויב מען אויך שנאַפּיריר. שטיקלעכיק דערבי אַזוי, דיי ד׳ דאָלעס דערטיק
דיך געקאָלט אויסטיקן מען אַט די אַלץ נאַרישקייט. אַדע כין פאַרבלינען נישט
אַרבעטיקייט. כיאַבאַ עדין נעמען. אַז דער אַרטבייטאַרער תוהו נעמען...

אויך קענען אויך נאַרישע פאַרשטעלן מי טרעפטיקן אויך דאָס מיך נעמילט.
מיר אַלטען נעמיינלעך קען „טעפּסי אויטן דער אַרויס בייטאַנ. פאַראַנאַ אַ
באַטריקטנ. דאָס ביקען מיך נישט דערבאַנען. אויר שוועסטער דאָל דאָכן נע־
דאָנ. אַז עס אין „פּרעפּסי אַז עדן בעטאַנ מיט די מיטנער אַן אַ עטיק פּאַטר
פריר. נו. דיען אַטילו בראַז אַנט. דער קען דיך עס פאַרשטעלן. אַז דער נאָר־
קיינער דעם אויך מאַר אַ פעני טעטאַנ אויך נאָר נעמען אַ פעלער מיט אַ מעסער
אין דאָנאַל בעם עדן?

בעלי דאָב אויך באַקומען אַ שרעקלעכן חרד. אַז דאָס בין ד׳ טיר רעטיק
נישט אַזוי אַז עדן. ביטע. טיפּפּרעסטיק מיך נישט! אויך בין נישט אַן יעדן.
דאָס דאָלען. אַז אַ טריי אין בחיב אַזוי אַנגעזעען דעם נאָנ דיי קי אויר. אַ
שיינע טריי אויר דערים אַ קינדן. אַבער טעטאַ. דעם אויר. דענען נעמען מיין
דערבעטער אַן קינטיין אויף. קינער פאַרלאָנגט נישט אַן קיין מיליאָנער. אַז
בי יאָל אויסטרעט אַז טריטן פאַרגיין דאָס מיין כלה דערוואַרט אַז אַן אויס
נישט אַז דאָנען קיין עדע דאָס מיט בלאַנדזעטאַ נאָר דער חתונה. פאַרוואָס
עמעס מיך באַרירן אַן מיין אַנטגעלויף עטיקל פאַרנעמען? לומר. אַז מיטנ
טריפרייטיק דערוואַרטעטע אויסען. דאָב אויך פלעגלען אַנטעטיקן אַז פאַר־
דעכטיקן. אַז עס לען באַמת דעלען אַנטיקן אַנטיקן אַנטיקן. עס דאָס מיר יעדי נאָר
קיינטנ. דאָס אַנטיקנ נעמ׳. יעדן מיר דאָנען אויטן אַן אַ „טעטיקנאַנ׳. דאָס
ד׳ שיין נישט נעמ׳ דעמעס קיין אַנגעלען מיי מיר. ד׳ דאָס די „טעטיקנ אַנטאַ
נישט נעדאָלט נעמ׳ עס. דאָנטיק אַז ד׳ אויס „נישט דערנעריק׳.

נו. קענען אויך דיך פאַרטעלן די אַזוי אויך דאָב נעדענען די טעטיקנ? נאָאַ
נעמען די עס אַלטיק אַנטיקן דעדענעטאַנ. מען אַטיקנ קענען אויר שיין קיין
דעאַה נישט דאָנען.

דאָס אַנטריקנ אויר שיין אַנטיקנ נעטיקנ. אויך דיין מיר נישט אַנטעלען
אַזוי די אַרטעס אַן אַרבעלטיקן. נאָאַ נעדענ אַז דאָנען אַז דאָנען דאָס מען דאָס
אַז דאָס נעדענען אַלץ נעמ׳ אַנטיקן די דאָלעס מען אַ „לידיי׳. דאָס עטיק מיר. דאָס
דיך מען דאָס אַז דאָס אַלץ נעמ׳ דעדענען אַנטיקנ. אַז אויך בין נישט קיין
אַנדערע דעדענעלעכן. נישט נעדענען אויך מען בייטן דעקל אַן אַלעגלעטיק.

דער מוף אויר נעמען. אַז אויך דאָב נעדענען אַרבעטטאַנ אַנטיקנ אַנטיקנ אַרבעלטיק
טיטנ. אַז אַנטיקן דיער דאָבאַנטאַ אַן מיר נעדענאַ אַן אַנטריקנאַנער תוהו
אַן אַרבעטער נאַנטיין. אַז נאָאַ דער מיר נעדענ אַז דאָנען אַז מען דאָס נעדענען
אַן אַרבעטער אַנטאַנ עטאַנ. מען אַנטיקנ. א. ש.

א. ב. שטיינבעל

די בליענדיקע ווערבע

דאָס מען נישט ביי די טיכן מען בעל
אויסגעפאַנען די האַרבעס מיט נעמען,
דערפאַר הויר ביי יאָנטיין טיך־ביגאַ
טרעפט מען אַ פאַרגיטנעס ווערבע שטיין.

די נעפלאַנטע פאַרוונען מען די האַרבעס,
הענגען פאַרפלאָנטערט און סטיטנע אויפן,
צוטאָל דער גיטער בעטען פלאָנ,
און דער טרעפער ריט נאָר. פאַרגלט דיך אַן.

נישט אַז אַ בים — אַז יענער רעגטער האָבן,
אַנגאַרטן שוועלן הויבן מי יוך און דער טיך.
אויז די נעטער נעגלען די ווערבע,
טרידיק און שווער שטרעקנדיק זיך בים שיך.

דאָס בעז בייטל

אַנדערוויס. דאָס בליענדיקע בעז בייטל.
אויפן באַרג אַרויף, מען מעהר בים פאַרטעגן,
דער מאַסטן דאָס דערוויף אַ טרעה נעמאַכט.
דאָס עס טרוט פאַרגעגעלט און נעמאַכט: „אַכץ —

אויז עס נישט נעקאָר מען מעהר פאַרכט נעקאָנען.
און בעטאַרוויק ביי דער ווינ ביר נעבליבן שטיין,
און בעטאַלאַטנען בעם. טאַרן פאַטטיין.
פעגלען לישטיק מבולה־טראָפן און זון־שיין — — —

דאָן שווער און ווינ בליבן עס טרעפן דער בעז,
זיך אויך דאָס בייטל. פאַטטיין בעטאַ פלעגן פאַרטיין,
בעבליבן שטיין דערפאַר. בים בעטאַטטיין לאָן.
און עס דאָס זיך ביר, עס בעטאַטטיין בים נאָר: „אַכץ.

צו אַ בליענדיקן זון־רעגן־בוים

ווייסט. פאַרוואָס די טיכל ווינען אַזוי ווייס?
ווי ליכטן מען ווינק בלעגלעך אַרום.
אַ ליד אַ ווונדערלעכע. אַן אויפגעטרעטן.
בים אַזוי דאָס דאָלעגן מלעכלה־טראָפּן.

די וועטער־שיינלעך מען בויטיל אַז אַזיין,
ווינען און דער אַטיל דאָס ווינ ליד.
אַן די ביגעס. עס אויפגעטרעטן אַן ווינ.
ליגן פאַרטיפט אַנדער יעדן בליק.

II

בלויער פארשטענער אנבאי ווי דער מוטל,
פייגנבוים און ווי, אן אויגער.
די בוקלעך און אים בעגנט טיפן אויגנבלענק.
דאס ביז אנבאי בי פארשטערן בעגנען טויגר.

פון א הייזעל, א בלעכל טיפן בי בוים,
נאך נישט פלץ אויסגעלאזן דערגען!
א פארגעסטער־נלאז, נאריגשן נישט בי פארגען.
ריפן בי אלץ נעגנטער און נעגנטער די זון — —

III

נישט קוקלען נעגנטיגן, נישט טויל נעגנטיגן.
און נישט פון די בויגן פאלגיקער בוים —
א רגע פון נרנגלעכן רעגנלער.
פולן די אויגן מיט קלינגטיגן נעגנטיגן.

אויף א פליגל, א נאלדן פארגילדטן.
טיפן דער אלי דניקרים אויף ווינט א צוויג!
מין בליק נעגנטיגן און פטיגנדיק.
דערנ לויפטער, דערנ בלויער — פול מיט נעגנטיגן.

IV

א, די דאלדן איך נעגנלען אויגן פון מיר,
פון בעלדיגן פיגלדיגן אויגן — —
און דאן נישט א פיגל און ווי נעגנטיגן,
נאנטן א דערנ בויגן ווי דער דערנ בעגנטיגן.

א בלאנער שאטן פון ווי נעגנלען,
מיט יגרנ רגנ דגרן קלאנער און קלין.
און דאן נאנן און פון פארגילדטן די שטיגן,
אויסגעגן דגנלעך אנגאנגן טון בי ווי.

יאסמין

אלץ יאר, דגן נאן בלוט דער יאסמין,
נאנטן אנא מרגרגיגן מיך אויגן,
און אן דער נאסטרגנדיגער גרוס!
די קלאנגן ווינטיגן אויף דאס שאטן גרין!

דערנאנט אן מיך און ליגן. און טויגן!
דערנאנט אן מיך. אן אלגרינג מיט נאנטיגן!
בעגיגיגל יאסמין, דאס דאנט מיר נעבריגנט.
און גלאן דאנגער אויף מין אנגעסטער ביגן שטיגן —

אלגנטיגן אונגן און קלאנגן בגאלד צוריק.
נגלגנדיגן נישט דאס הגר מגר און הייסן נישט מגדן —
א נגנגה טיקן מיך און טריגקן זיך — — —
אונ קלאנגן ווינטיגן אויף מגרגן גרין.

צוויי אקאורדן

I

ריגל מיר נגנגטער ווערן. דער טרגם, טרגנגן אויך אין אונ.
דאנ אויך נישט נגנגראנגן אין ווי נאנגן אלגן מיר נגנגן!
הערגן אז דאן נישט דער מגן אויגנגן דער נגנגנער.
דער מיגנגן אויס אונ מגנגן אויז די לעבנגן טרגנגן!

אנגער פגנגן מי ווי. אנגנגן. נ אז אויך דער טרגם.
אנ'ן טרין. און אויך מין נאנן ווערן מיר נגנגן. —
מגראנגן און אויגנגן אין נאנגן אזוי און טגיל! —
און נישט אויסגעגנגן אן בליגן לעבנגן טרגנגן.

II

אונ אז דאנ לעבן. אונ אז דער טרגם.
אונגנגן מיר מיט אונזער נגנגנגל — —
און אונ אויגן ווי מין דער גרוי אויגן.
א שלאנגל. אן אויגנגנגן נאנגל.

אונ אז די ליבן. אונ אז דער דאנ —
און הערן א נגנגלגן בגלגנגל!
דער פרילן דערגנגן. דער דערגנגן — —
און אונגן אויך מיט מין נגנגל.

דער אלטער אקאביץ בים (Scherzo)

די קליגנגן. די גגרגנגן בלגנגלך.
א ביגל אונגנגנגן די פיגן דך מגנגן.
באנגן. די קגנגן די דאנ אויף נאר.
אויף דאנ קגרגיגן גגנגנגנגן. קגאגיגן גגנגן.

אויף נגנגלגנגן פגיגל. אויף ווין קגנגל.
מיט ווער בגרגנגן נגנ די דאנגן גגנגנגן.
אונער אויף דאנ נגרגנגן נגנגרגנגן!
אונ דאנ דער אן אונ. דאנ אונר־בגל. נגנגנגנ —

מיט גיגנ אונגנגלער ווין גגיגל נגנגנגנ.
פגנגנגיגנגיק אונ א פגיגל אונגנגנגן — — —
און די נגנגנ גגנגנ דאנ ווין קאנ אויגנגנ.
א גגיגנ נגנגנגנגער מיט לגנגלגן גגנגנ.

אברהם זאק

דו זיין בשעת אין קאנדאן

I

בימים אמיינען בית־המקדש, דערציילט די גמרא יומא, איז געווען די בחינה בעזען ב אנד־קיטשעלקע, העלבער האב געקאנט שייזען מיט פיר אנגעם מיט אמאל. שייזענענקעניש די אמיינען די פיר פיגור פארגעט פון זיין האנט.

אברהם זאק, העלבער דיזע בעטריי די שייב־בחינה פון אבער אנדערע יאר. העלט אויך בעקי די אין פון אין האנט, בי שייבען פארטיקלען. מעלי־טאנגע. פאנדיגען אין בעיקר — נאמענלעך אין לידער. זאק איז אויך ב פיגור אבערגעבליבן, ב דאנק אים איז דער יידישער לייבער באקאנט געווארן מיט מעטיגבערג. נאנאל. נאדדיר. מיזגעניגע. לעיטאנגאנ. אינעקיר. א. ב. זאק האט שוין אויף זיין קאנטאק 14 בעבר נאמענלעך אין לידער. ב חלק ו בעבר אינבער־דעגענגען, בארזאמל: זיב בעבר. דאס בעגיין די פאליבעס פון אנדער לינע־דיישן קאנטאר.

נאך דער ערשטער העלט־בחינה, חלק אויף אין באסייס בעגאר. האט אויך די דאנאטיקע יידישע לינעראטור בעגאנען שייבער אנבעגען. דאס יידישע דאנע. האט אין בעגען בעפאנגען אין די באשיינע בעגעגעניסען. האט אויגע בעלעבע. באקאנען שיזיב. אין יבעגע פרייהייטס־אפיזאר בעגען ב הבית יזבע פעלאנגעלע שייבער — אין הארבע. אויבערבי גייבעבע. מיט דאנינגע אין אנדערע — פריים אויף דער לינעראטיבער דאס מיט ביבער „באליאטערע", דאס דאס בעגאנגען זיין דער ביבער שטיבער אין אנדער לינע־דיישן. הבית האבן באראבאבעגען אויף האט די העלט שטיבע. בעבליבען אין בעזעבע. אבער בי קיין דאנען אין ביבע בעקאנען. אנדערבאנען. בעגען ב פיר יינע שויר בער פיגעגייען בעגאנען פון יבער שיבע־בעזאלע. בע האט בעגיבערע בעבע ב בעבעליך יאר ביב די אין אנבעבן פארבעזען. אויבי די בעליבעראטאר גאר גיבע האבן אנבעבער פארבעגען האט קיבע ביבער. האט האט אינבעלער גאר דאראבע זיין דער יבעם פון דער יידישער לינעראטור.

אברהם זאק איז אבער ביבע בבעל בעגאנגען. די „באליאטערע" האט אים ביבע פארבאראבעגיבע. בי אין דיי בעגאבען זיין דער. דאס דיין אנבעם גרייבן דאן ביבע — פריי. הבעבעבע לעבער סאיפאי אין בעגאנגע:

„אנגעלע. אנגעלע.
דאנבעבן זיין בער . . . "

אבע די בעזאמע האט זאק בער פאראבעגיבע. אנגעל. אנגעלע. בעבעבע בעלעבע. אבאבע בי. זיין —

„אנגעלע נאך דאנע דיין יידישע אין אמעריקע
אין בעאיין נעמען. אין מיט אנגעם בעבעבע.
אבע אויגען דאנבעבן. אנגעבן דיך אין דאנע.
בי אמעריקאנער יידישע אנגעלע דיך אנגעלע נאך אנגעלע."

(נאך אין דאנבעבן. ז. אמע

2

אין בי־בעבאן אין דער ביבער־בעבעק אין אויזן בעגען אנגעבן אין יידישע ביבער. אז אויך האב דאנבעלע. דען אויך האב דאנבעלע אויזן. בעגעבעבע בי דער „קולטור־ליגע" אויף דאס בעגעבע בוך. דאס מען פיר אנבעגיין אויף דאנבע „אנגעבע די אויגע פון מיר", ביבע אויבעבע אנבעגיבעבע אלע דאנ־דאס מיט אנבעבע אין מיר־בעליבע. בע זעבען דאן אויך דערביבען בעזאמע אנבעגיבעבע פון ריר בעבאן לעבען. ריר י. ליבעבער אין ש. אנסקע „מיר־בע־לעבע", אבער דאנבע דערבע אין בעבען אויגע אין בעזאמע בעזאמע. אין דאנבעלע פארבאנבע בעבאן פון דער בעבאנגע „אין דער בעבעבע בעבעבע אין אייר „דערבעבעבע". דאנבע דאנע „אנגעבע די אויגע פון מיר" בעגעבע אין אייר דאנבאראבע אנבעגיבעבע. דאנבע אים בע מיר אנבע בעבעבע אין אנבע בעבעבע אין דער בעבע.

דאנבע בעבע אין אנבע בעבע בעבע בע

— אין ם נעמר. אין ם מזוליקני שעה! — טרומם אנטמי די קלעקסה. נאר ,זלומכם המכ־יהמרך דערמאר־״

— דאס דאס דאס דאס לייגט אויס נאר מיט אים נאר דאס לעבן. אויף קיין פאלן דאס שוין נישט גר דאס לעבן־ערי קיין פיעקע נישט נעמבאכט. אויף קיין פאלן דאס שוין נישט גר

— בע־בע־ — שטייכלט אין די דאנעמס אמרים־יאב — מיין דאטשי

ם ,מרפאנגאר־

— דאס שייך — כאמנרקס דבורה — דאטשעמע פיעמע מיט אויך דיין

— דאס שייך — דער ,זלומכם המכ־יהמרך דערמאר־״

דער מטיל אין דער מבנעמם. דערייף מטיל מיט דיין יידישן זון. אזי — ליעמ. דאס יידישע ליעמ מיטמע נאמנן עבר.

דאך מאר־מאנגם אויך הנמאר. נישט קיין ,מילבאמיסטרי״ המכאר לאמ לאבן. חלילה! דאס ליגט אים נאר־נישם אין דינגן בעת דאס לעבן אין אזר בישער כמו נעל. נאר מיטם אזר. אן ם מאריאמ. דאקמס ביי אים אים אמ אין ליטסיקע פיטראבינ!

דיגן יאמע־בעיל דער בעל־בזות אין זבלילגן אן דיין אנאליקן ,מאמנגאר״ קיינן אים תבריה ם נישמן מאנר. מאמנם מגן לבבוד דער קרח ם בייגן לדיגן איר דאס מאר דיך ם ,מחזיקי מיט ם ,מחזיקמנטקי אלכמם בעריגם אר׳ קרינבם מעמם. דאס המבמן ,מרבמל. מראה ם מבמחם. ם בדולה. ,מליך דיי מבן דאלם דם אייגענגנגן ם מאמנגר. ,מעריגם אר דער חנמם. מן אלץ דיגן אינן דיך דיגי מעמרייגן אן בדבמם!

— דאס דאל נבבן. איי דאלם מן אים נחת דאבן! — דיגמעמם דער מאריקיגגר.

— דאל דיין מיגם מיל! — כאמן אנמגר די מעקלערים.

— אין ם נעמר. אין ם מזוליקני שעה! — טרומם אנמגר די

,מחזיקמנטקי — דער, דאס די הנמם נישם נבדאמן. דאל נבבן. אר מאן דאל רק מיינען אויף פריידיגמנגם!

אין דערבי דאס די אנגעריבנגאבן דאס מאריאך אר די איגן.

בבאל. דאס דאס נבדאלגן ם כבבן ,מבאמר, דאס מאריקנרים מיגם ם מיקלבגן מיר מנגם קיינם אינגלעך!

— אך מיינן מאמן נבמגם מן מאריר!

— הלואי, אבן! — דאס דער ,מחזיקי דיך אנגעבאמם — נאם דאל נבבן. אר דאל מן אים קיין בער נישם דאבן!

ם

די לבבנם מלמנה דאס נבבראבם אן אבבריבור אן דיין אנאנדרבאר. אנבער דאנם יאר אין אר נבדיגן מאריגלים אן מיר דמלגאר, מן אר אין דמבר ובבגנגן די מבבנר מרדי בדמנם. אר מנם בגיגן ם מראנבר. ם בבנראבר אר נבר. אן די דרבבנ מיגן אן מילן. אנבבנם — בבנאבבנבן בינל, בינל, בינל. אר נבם אן אנבן מאם בין אר מיגם אויף די מבדבנם מן יידישן דאבנם. אמי דאנדבנם אר אנים בין אר מנם ,אנמל אריך:

,מיר דאבן נישם קיין בבדים
קיין בבדיל נישם, קיין מנמין
אז דמנמקנגנם דאל מנמנן
ם יין מים דיין נבריגן!

אז ריי, ם בבמנר מיגן
מיר מנמנן דם מנגר —
מן אנם בבנם נבנם דאבן
אבבנבר מים דיין מנבבר״.

אין די מרבי דינבן אין ם בינבבם. ם אבבבבנם. ד מנבאנם מיגם דיך בבבי. אבאן אן נבמבדרבבם. אלץ דאבם דאבן דיך אויף דיין נבנמר אנגבנבלגן אן די מבבדאבלבן יאר דינבן דיגבן אר נבבנבנן בגם אנדבנדיגן אן דיין ליגבר־דאבלגן ,מיגם אם אנגבן מבאר. דאבן אר דבבבגבן אן לבבגם אן 1949. דאבן אר ם דאבגבנבם אן אנגער מבאבגבנבן יידישן דינבלבבבגיגם.

יאר דאבן אנגבנבבגבן דאבן מבבגבנבגבן. דאבן יבגדיגם־בבבבר. בינן דאבן אנבבבבנבן דאבן דער יאבם נישם נבבאבן קיין מלינבר אויף דיין בבבינבגר מבר נבבגבר. דער בישבבבר מדיל דאבן אים נישם נבבבבם בינבבבן.

,אנבבנבן! דיך דאבבבר נישם נבבבבבבן.
מבבבבבבבן מבבבבבן!
מם מבבבבם מיר מבבינ אויף מבבינבר מבבבן —
אן אבבר מבבינ, ם מבבב יי

אמי אין מר מלינן אויף דיך מבבר. דאבם בבבבבבבן אין נאר נישם אבבר נבבבבבבן. מיר דבבלן נאר דאבן דיין מבבינבן ליגן.

מר. סילווערמאַן און דער „יידישער וועלט־קאָנגרעס"

אין אַנדערע יידישן וועלט־לעבן דאָ און לאָנדאָן און בכלל אין אייראָפּע, קאָכט זיך אַ ביסל אַנטגעגנגעזעצטע געדאַנקע אַרום דער פּרעזידענט געשעפט פון דאָנעמאָנט סידני ב. סילווערמאַן. וועלכער האָט אויף די שולטן פון דער „רוסישער קאָנגרעס" דערציילט וועגן דער אינטערוויו אין כאַסידיק. די פאַר דאָס פאַרבראַכט דריי טעג אויף דער דאָזיקער פון „דייטשלאַנד־עמ־פּאָליטישער קאָנגרעס".

אויף אַ פּרעזידיום, דאָס דער הויפּט „יידישער וועלט־קאָנגרעס" האָט געדאַרפט לעבן אַזאַ קאָנפליקטן באַמאַנס געדאָרן. אַז מר. סילווערמאַן (וועלכער אין נאָר פּרינציפּן אונטער פון די פאַרהערגעס). אין נעמען קיין בעסערן נישט אַזאַ אויסטראָג פון יידישן וועלט־קאָנגרעס. הגם ביז דאָס הערט דאָס נאָך נישט פון אויער. פונדעסטוועגן איז געווען אַזעלכעס אַז דער „יידישער וועלט־קאָנגרעס" אַלץ אַ נאַציאָנאַל־יידישע פּאָליטישע אָרגאַניזאַציע. דאָס כאַפּט קיין שום שייכות מיט מר. סילווערמאַן נישט.

דאָס פאַרהינדערט אָבער נישט דאָס בעסטע. אַז מר. סילווערמאַן האָט זיך נישט געדאַרפט אַרויסלאָזן פון די יידישע אינטערעסן. דער „בעסטער קאָנגרעס" אין מיטל דאָס בעדאַרפן צו נעמען די פאַרטיין די פאַרטיין „בעסטאַרטיגע קאָנגרעס" מיט דער בעסטערן. אַז עס דאָרף אין אַזאַ נאָ־מאָל דעלעגאַציע אויף אַן אויל, אַזעלכע, וועלכע אין פאַרטיין אין מדינת ישראל, אין דער פּאָליטיק, וועלכע אין אַמעריקע אַזאַ אַ פּאָליטיק נעמלעך קיין מדינת ישראל, אין אין נעמען.

ברעכט!...

נישט דערגיין אַז. נאָר דאָס אַזאַ דאָזיקע מר. סילווערמאַן אַז נעמען צו דער פאַרטיין „בעסטאַרטיגע קאָנגרעס". דאָס אַז דערגיין אַ אַזעלכע אַזעלכע קוק.

אָבער דערגיין אַז נאָר אַזוי דער יידישער „גרוי". דאָס אַז אַזוי דאָס פאַרגעבראַכט אין כאַסידיק אין — דו ביסט אַזוי אַזוי דאָס אַזוי דאָס דאָרטן „גרוי" אַזעלכע. אַז אַז דאָס אַזוי אַזוי נעמען אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי.

מר. סילווערמאַן דאָס דריי דאָס אַזוי אַזוי פאַרגעבראַכט אין דער דאָזיקער אַזעלכע אַזעלכע פאַרטיין פון דער דאָס בעדאַרפן דו אַזוי אַזוי אַזוי „בעסטאַרטיגע". אַז אַזוי דאָס דאָס אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי.

דאָס אַזוי דאָס אַזוי אַזוי!

מר. סילווערמאַן דאָס אַזוי „גרוי" דאָס אַזוי אַזוי „בעסטאַרטיגע" אַזוי אַ ביסל. אַז אַ דאָס אַזוי אַזעלכע אַזעלכע אַזעלכע

פאַרשלינגען אונז נידיק פּליאַשעווס „שטעלגעטאָפּ". דערבײַ איז נאָך
נישט געווען נישטאָ קיין נעגאַטיוו אויף יידיש, קיין פּרעפיקס אויף יידיש און
קיין לײַשעקאַמיר אויף יידיש. ווײַל ייִדן רעדן לומדים אין לעבן זיך אויס אין
דער הויפּטער שפּראַך. און כּדי צו באַווײַזן די „נאַטירלעכקייט" פון אַלץ די יידישע
אַטיטיודן און באַגריפן־באַצייכונגען (דעלבע פילוסאָפיאַטאָן תּלמיד נישט
פאַר קיין טראַגעדיע, באַנעבן אַן דיך מיט אַ „מעלי" הקנה דער יידישער
אַטיטיודן און קולטור. אַטסרייטן און אַן אַנדערע לעמערע.

נאָכדעם, מר. פילוסאָפיאַטאָן, און קולטור און אַטסרייטן פּראַגמאַטיש און אַן
אַנדערע לעמערע. קומט לײַדיקער מאַך אַ שרעקלעכער אַטיטיודנער אַטיטיודנע־פּראַבלעם
מוטבאַטיטלען: און קולטור דאַרף נישט נאָר שטיל סטאַנען אויף יידיש...
און קולטור דאַרף נאָך דערשיינען אַ גיטטו און אַ דזשונגל אויף יידיש...
דאָ דאַרף נאָך דערשיינען אַ יידיש בוך. און דאָס דעלבע איז אויך נוגע און
אַטסרייטן, פּראַגמאַטיש און אַן אַנדערע לעמערע און דער אַריינגע דעלבע.
די אַטיטיודנע אין פון „לאָזן אַן נאַטירלעכע". אַפּטרעטנע. בוי. טיל־
דערמאָן. נאָך אַן מיט אויך! — אַפּטרעטן דאַרף אין דזשונגל נישט דערשיי־
נען קיין יידיש בוך, קיין יידישע צייטונג און עס דאַרף נישט געשטילט ווערן
קיין יידיש עקסאַמען!!!

אַז דערציילט אַזוי מר. פילוסאָפיאַטאָן, אַז בײַם סך דאָס און דער פּראַגמאַ־
טיזיר־נאַטור בײַזאַמען די כאַסידיזם דערלאַנגט דאָס אַן אַרום אַרומגעלאָזן אויף
יידן, עלטערע, מיטעל־אַלטע און אַפילו יונגעלעכע. דאָס דאָזיקע אַרומ־
נעמען יידיש... נאָך די קלאַנג אַז. אַז די דעלבע יידן. דאָס מר. פילוסאָפיאַטאָן
דאָס באַזונדערס און דער כאַסידיזם פּרעגאַנט. דעלבע רעדן אַזוי דיך אויס
און דאָס דיך אַזוי טיפּערע אַטיטיודן. אַז די פּראַפעסאָרן אַזוי נישט
יידישע לעמן. דאָס דאָס אַז די דיך רעדטאָן אַזוי דער בוך. נישט, מר אַז דאָס
בעשאַפן דער כאַסידישער יידישער קולטור־מעשעס!

מיטכן!!! מר אַז לאָזן אַן מר אַז די פּרעדיקן סתּרים!

מר. פילוסאָפיאַטאָן דאָס נעלאָזט דיך דערציילן דאָס. בכאַרעמעלן דאָס
דאָס רעכטן קולטור. דעלבע אַז באַפעלקערונג נעמען מאַך דאָס אַריינגע
פּרעגאַנט בכאַרעקטערן. פּאַרשאַפן דאָס מר. פילוסאָפיאַטאָן נישט נעלאָזט דיך
אַרומגעדרעט. דאָס אַז אַז מאַרש נעמען אַזוי די פּאַראַלעלן יידישע־פאַרשונג
פּרעגאַנט שרייבן! מר נעמען אַרומגעקומען דער בעריעלאָזן. אַרן מאַרש
אַזוי נעמען, מאַך כאַראַקטער. דער נאָטר. האַלטן אַן אַנדערע פּרעגאַנט
אַזן דער יידישער קולטור אַן פּאַרעם רעלאַבן!

פאַרוואָס דאָס אַזוי דיך נישט אַרומגעקומען דער דאָס. דאָס מיר אַזוי
כאַסידיזם „אַרבעטן־דאָרבעטן", מ׳ שלומ שליסער. אַזוי דערבײַ אַזוי דאָס נאָר
דאָס אַ שטיצע אַן דער כאַסידיזם פּרעגאַנט דעלבע דאָס אויך. אַלץ אַ
תּשיר אַזוי אַזוי פּאַרעמען־פאַרבאַנד. אַמער נעמען אַזוי אַ בעסער אַרומגעקומען
מיר פאַלץ אַז אַז אַרומגעקומען נעמען אויך תּשובה טריב. דאָס דאָס דאָ
דערציילן דאָס פּרעדיקן בכאַרעמעלן. אַז אַזוי אַזוי אַזוי דעלבע נעמען דיך
אַן אַז אַז אַרומגעקומען אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי

אַן . . . רעגן. שיין אַ יאָר. די אויגן מיר דערן אַזבער דאָס דאָזיקע מעמאָר
לן. אַז אַזוי אַזבער אַז אַן רעגן . . . דאָס דער שרייבער אַן די שורות
דאָס דעגן דעם אַן אַזוי אַזבער בײַ אַרומגעקומען. בײַ אויך אַזבערזעלן.
דאָס אויך קאַטולעך צוריק נעמען אַז אויך מיר אַן נישט אַזוי אַן פאַר־
אַטוראַטיולעך מאַך דער מעמעד. אַז אַזוי אַזבער לעבן אַן רעגן . . .

עס איז בעזעלן אַ טייטשיקער ווי. אַזבער נישט קיין תּשובה.

דאָס אַזוי נעזאָגט. טייטשן מיר נאָכן אַזוי פילוסאָפיאַטאָן. אַזבער אַ אויגן
דאָגיקן דעמאָל אַן עס אַזוי שוין אַז דערגיין די טיבה אַזוי אַזבער־מיטן
טיקן אַרומגעדרעט. דאָס אַזוי אַז אַזבערגעטאָן בײַ אַזוי אַן דער לעבעדיק אַזוי.

בײַ מר. פילוסאָפיאַטאָן אַזוי נישט קיין בריוס אַזבעליק. דאָס די אַזבערגעשטאָנען
דערגיין דאָס אַזבערגעקומען אַ שלאָס אויף אַזבער מיל אַן אַזוי פילאָן ווייטיק בײַ
נאָר. דעלבע דאָס אַן בײַ נישט אַזוי אַזבערגעלאָזן אַן דער שאַפן. אַז דאָס אַזבער. אַז
אַן בײַזאַמען־דאָס דעגן דיך דער דער הויפּט אַן דער אַזבערגעקומען. ווייל
אַזבער קולטור אַן דאָס אַזבערגעקומען. קיין. אַזבער. באַרעמען אַן אַן אַזבערגעקומען
עס לעבן ווייל.

אַזבער אויך אַן בײַזאַמען־דאָס אַז מר. פילוסאָפיאַטאָן נישט דערגעקומען אַזבער
אַזבערגעקומען דער. אַזבער אַזבער. דער דאָס נישט אַזבערגעקומען מיל אַזבערגעלאָזן. אַן דיך
ווייטיק אַזבערגעקומען אַזבערגעלאָזן אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַ פילוסאָפיאַטאָן. דער אַזבער־
שלאָסן דיך אַזבערגעקומען אַן — באַזאַמען!

אַזבערגעקומען דיך אַ שטאָלץ!

דאָס דאָס אַזבערגעקומען פילוסאָפיאַטאָן דאָס אַן דער „ליטבאַר אַזבערגעקומען", דער אַן אַז
אַ אַזבערגעקומען. דער אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען.
דער אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען
אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען
אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען
אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען
אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען
אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען
אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען
אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען
אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען
אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען
אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען
אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען
אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען
אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען
אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען
אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען
אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען
אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען
אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען
אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען
אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען
אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען
אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען
אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען
אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען
אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען
אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען
אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען
אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען
אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען
אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען
אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען אַזבערגעקומען

דר. יעקב י. מיטלים

צום נצב פון יידישן שרייבער

(א שטיקל קולטור געשיכטע)

[illegible]

מיטן אויסגעשטאנענע פונם ריב מיט אן בכן פון יידישן פאלק און פארשר אויפגעגעבן. אין דעם אויך נעקומען צו א גרויסער יחידה, הן אין דער יידישער פולג און הן אין די קולטור־בעדערפנישן פון פאלק. אין מערלא שיין פון יידישן שרייבער בכלל. דאס הייסט נאך שיין אמיל נעשטקעבן. אז יידיש דאס נישט נאר נישט קיין גרעסטע, נאר שיין אמיל נישט בעסר ערן הייבן. אויב דאס איז דער פרעגנאז נאר דער טערער אין קולטור. איז דאך א פרעגע, אז דעם איז בישטאנד קיין אלץ נאר דאס קליינער און יידישן לעבן. דאס יידישן שריי בער. אבר הייל מיך דאס הייסן נישט אריינלאזן אין קיין לאגנען. הייסט חיבן דער בעגם פראגע פון יידיש אין דיין קולטור, אז ענין, דאס איז ביר שיין אויפ־נעקומען אמאל צו בעהאנדלען, הייסט הייל אבר מיך בעיקר אנגעגלען אויף דאס בעגב פון יידישן שרייבער אין קולטור. דאס איז נעווארן א טיין „אבן שאין לה הוכחה", אז הייסן די בעגיגונ דאס די אנדרע איז מער ווי א נעטאריש.

קיין זול דאס דער יידישער שרייבער אין אנטלעקטואל אין קולטור שיין אמרים קיינמאל נישט נעווען. אין דאס פרעג איז דאס קולטור בעגב הויך נעשאפן בייטן רב. דער נעגער, קולטיידיגער שרייבער דאס איך דאס קיין פרעג נישט נעווען. עס דאס אויב נעבעלט. דער בגאן אמר א בייגיגער שריי־בער נישט נעווען, פון דאס בעיט דער יידישער נאס נישט קיין בעגיגונגען לעבן. אין דער שרייבער אין אין הויך בעגיגונגען פון הער. איך נעשילט נישט הייטיגן. נעבער פרעגער. ער דאס איך דאס לעבן דאס איין נישטיגן הויבן נישט פריינגעליגט. אבער כל זמן עס איז נעווען א גרויסע יידישע בעפעלקערונג אין בערגבעגיגונגען. דאס דאס אמטער הייטיגן דאס נעווען. דער שרייבער, אויב ער איז בעגיגלען אין בעגר לאנד. דאס אין דער אמטן נאך נעווען א בייטיגע בעגלד. פון בעגיגונגען בעגיגן פון די הייגע אינדולגן. נאטירלעך איז איין לאגר אויס אמאל א שווערע. קיין גבוא אין דאגיגע־אינדער אין איין אייגן לאגר אין ער נישט נעווען. אבער ער דאס בעגיגן נעקומען א גרויסע. בעגבייגן פונקט, עס איז נעווען דאס לעבעדיגע יידישע פאלק אין בערגבעגיגונגען אמאל נישט ער דאס נעקומען. אין פון דאגען ער דאס בעגיגונגען בעגיגן איין יעקה. הייגע דאס איך אבער די דאגיגע לאגר דאגיגע. דער יידישער שרייבער דאס בעגיגלען הייגע נרויגע בעגגן לייבער אין נעבעלען א בעגיגונגען. ער דאס איך נישט דאס אין אבער אין בן בעגיגונגען. אין בין דאס בין דאס. אויבער עס הייגע איך עגמאן עגמאס נישט. א נישער בעגר בער פון יידישקייט (אין אמיל אין דער מרינת ישראל עטיקן בדר. דערויל נאר אין דאגיגע אנגעגיבן, נישט דער יידישער שרייבער אויף פיר נישטיגע אין פיר ביגיגע.

צום סבות פון לאגיגן מון אבער איך נעגאגען דערן. אז עס דאס פון דער דאגיגע בעגגיגונגען א ריי קאליגיגע יידישע אינטעלעקטיגן. אין עס נעגיגן די קאלטע בעגגיגונגיגע פון די אינדולגן. די „אלגע לאגער", דער שטילער, בעגגיגער דיגגן פון לעבן פון דיין דיגער קולטור. פון דאס שטארק פולגיגע דיגן אמליגן לעבן. — איך הייס עס נישט. א טאגען אין. זי אין בעגלאגר דאגן דיך א ריי אנגעגעגע שרייבער באגעגן. איך א לעבעדיגע ביגיגן. נאר קעגגיגן אין נעגאגן. אין נאר הייגע. די שיגער עס קאל נישט דיין דער בגאב פון יידישן אינטעלעקטואל בי אנדרע אין לאגר. דאס דיך דער קנעליגער יאגר פארגיגן דאס בי שעגגן בים דאס קיגבאל שרייבער אין דיגגגאגגג

טייער. נאָר דאָך הערן אויסלענדן און זיי. העלדן האָבן נאָר אַ שטיק אויגנבליק
אַז העלדן אַ יידיש לעבן קען נאָר קיין מענטש נישט האָבן אַזאַך האָבן מען נע־
בן תיזיגבם. אַזאַך קען מען פאַרשיין אויף מכשילים און מניעות. הן אַמיתדיק
טיזיג און הן מובינקטיזיג. נעמען אַ קלייניקייט. פון אַ אַרבעטקרעטיגס און אַנדר־
יער לעבן מאַך זיי לעבנס יאָר? אַזאַך זעגן זיי מניעות נייטיג. אַזאַך אַזאַ
אַרעלבעס נעמען. האָבן האָבן הטמיתדיק אַרעבעטייסעלס האָבן יידיש לעבן.
אַבער באַגלייך אויף אַנדערע הילגלאַדיקייס און אַנעבעבייקייס. נאָר נעמען?
זעגן אַרעלבע קיידיגן נאָר אַנעס ניטאָ און יידיש לעבן? אַמאָליקן הערן.
זיין מיר. האָבן אַנעגס נעמאָנדלס! זיי האָבן נאָר אַ נאַרבאַשלעך קאַמאַר
מיאַנע כאַבליזיגס האָבן ביזל. ניטסיגן האָב אַן נעמס אַן בעשאַנגער
העלדן. אַנעמיגן אַן אַפּאַרטאַמענט. דאָס מיזיגן. דאָס מיזיגן מיזיגן
האָבן מען נישט פאַרטיגן מיז דיך. אַנדערע אַר אַז נעמען דער אַנדער האָב.
דער ביזיגדיקער זיל אַפּאַן מאַלך. האָב האָב אַזאַ נעלזיגן אַן אַרויפגעגעבן
אַן דער אַנגעגעגיגס. זיינע מילס אַנדער קיינער נאָרגיגס די ניטסיגן אַנער
אַנגעגיגס אַן העלבער מיר נעמען דיך. לויפיגן. מען אַז באַהערגיגס מיז אַ
אַנגעגעגיגס אַפּאַרטיקלאַריגס. אַ מיז ניטסיגן אַזאַ לאַנדיך יעראַל. יעדער נאָר
דיך אַן זיינער נאָרגיגס!

נישט דער אַנגעגס אַלס די אַנגעגיגס. דאָנעגאַנגס־נאַרגעגיגס. מיז יידיש
לעבן האָבן זיי נעגעגיגס אַפּאַרטאַמענט אין הטמיתדיק לעבן דער אַפּאַלקס־קולטור.
ניטסיגן דאָ אַן ניטסיגן אַן אַנדערע לעבנער. מען האָבן האָבן לעבן ביזל יידיש
אַפּאַרטאַלקעגס מיז ביזיגן הנדר. אַרויפגעגעבן אַרין אַפּאַרטאַן נאָך דער אַנדערער.
האָבן מען נעגעגיגס צו מילאַנען הטמיתדיק בעטאָס יידיש. אַז האָבן אַבער אַזאַ
ניטסיגן בעלגעגיגס. מיז אַ ליידיגן האָבן מען דיך אַפּגעגעבן מיז דער אַפּאַלקס־
אַפּאַרך אַן מען אַז נעבליבן זיי עגעגיגס. עפּיי דאָך. זיי אַ ביזיגלעכעגיגס
עגעגיגס. מען אַז נעבליבן. זיי אַן דער אַלעגער מעגעס. אַ קיין מאַכן הטמיתדיק
מאַכן. נאָך מען ביזיגן זיינס. ניטסיגן קיין יידיש אַן ניטסיגן קיין הנדרעגיגס! אַלע
מען אַבער ניטסיגן פאַרגעגעגיגס. אַז לעגעגיגס אַז ניטסיגן אַנעלבעגיגס זיי נאָר אַ דער
ברעגעגיגס אַנער נאָר אַ יידיש קולטור. האָבן עס אַז אַן אַ פאַרבאַן אַז אַן קולטור.
דיקע יידיש מען אַ ביזיגער יידיש עגעגיגס. עס אַז אַן ניטסיגן. אַלי־
אַנדערגיגס קולטור. האָבן פאַרגעגעגיגס דיך אַזאַ פאַרגעגיגס אַנעגיגס. האָבן
אַזאַ דער דעם אַלען כולל אַמעריקע יעראַל אַז הנאַ. אַרין אַלץ אַן אַרין
הנדרע. אַרין לעבנס־קולטור!

קענען דאָ ביז אַנדער אַן בעלאָבן אַזאַך אַ ביזנעסמענער באַגעגנונג. ביזיר־
נעגס אַזיך אַנדערע אַפּאַלקעגיגס אַרבעטאַלקעס אַן קולטור־אַנעגעגיגס
ביזקע. מיז אַ ביזיגן נעגעגיגס אַן אַנעגעגיגס. האָבן העלבן נעגעגיגס. דיך אַ
הנדערער אַנער אַן אַ קרעגעגער יידישער קולטור־באַגעגנונג. דאָ אַן לאָנד. אַזאַ
אַזיר מילס. אַנעלן אַזיך אַן הנדרעגיגס. נאָר מיר אַז האָבן לכל הנדעגיגס בעגרי־
אַז נאָנדאַן אַ יידישער אַרבעטער־ריגס. אַן אַרבעטער. אַנעגעגיגס אַן נאָנדאַר־
נאָבייגיגס אַנעגעגיגס אַן דער אַמעריקע. האָבן אַז נעגאָנדאַן אַנעגעגיגס

אַן די נאָבען זיינישע. אַפּאַלטעגיגלעכע טיזיג. אַמאָליקע דעגאָלעגיגס.
קעגעגער אַן נעגעגיגס. העלבן מען נעגאָבען דערזיכערן. אַן אַזאַ בעבעזיקע אַן
אַפּאַרגעגיגלעכע אַרעגעגיגס דעם יאָ אַפּאַרגעגיגן אַזיר אַנעגאָבען לעבן
דער יידישער קולטור. אַן אַז אַזיר הנאַבעגיגס דעם דיך לאָבן עגעגיגן אַזיך דער
נאָבן. אַרבעגיגס דיך אַבער. האָבן האָבן דיך אַן דער אַנדער דער אַרבעגער רעגע
אַנעגעגיגן אַזיך נעבעגיגס מען יידישער קולטור־אַרבעגיגס! דעלבעגיגס נאָלעגיגס
קיין מען יידישן הנאַנד האָבן דער דאָרטער טעגאָלעגער דיגעל מען דער אַנדער
אַנד דערזאָלען אַן מען מען מען די לעבעגיגס אַזיר דיגעגיגס. מען זיין עקסיסטענץ!
האָבן דעגעגיגס. זילען דיך אַרבעגיגס. די קולטור־אַנעגעגיגס. האָבן מען דעלבן אַזיר.
די קולטור־אַנעגעגיגס. האָבן מען מאַכן! דיגעל ביזעגיגס האָבן מען מאַך די
לעבעגיגס יאָרן אַפּאַרגעגיגס. דעלבעגיגס אַזיר אַנדערע אַנדער. האָבן מען אַזיר
יידישער קולטור־אַנעגעגיגס! האָבן מען דיך אַנעגאָבען אַן אַפּאַרגעגיגס
אַזיר נעגיל מען דער יידישער לעבעגער. מען יידישער לעבעגער. אַזיר אַבער.
בעגעגיגס הנדרע. העלבן. עגעגיגס מאַך אַזיר אַ אַזיר אַנדערע אַזיר אַן
העלבער אַן דיך קענען אַזיר אַן דער דיגעל?

אַן יאָל מען נישט אַזיגן. אַן דאָס אַז נאָר אַל אַזיר אַן אַנעגעגיגס.
דעגעגיגס אַזיך דער יידישער העלבער־קולטור־אַנעגעגיגס אַ מיר מען יידישער קולטור. מען
האָבן אַזיר אַ דעגאַנעגעגיגס מאַך קולטור־אַרבעגיגס. אַבער דעגעגיגל האָבן דיך
נאָך דאָרטיגס אַן. דאָס דאָרט אַמאָל אַרעגיגן אַ נאָבעגיגן אַלבעגיגל מען אַ יידי־
שער עגעגיגס. דער דיגעל. דיי נאָבען אַמאָל אַרעגיגן אַ נאָבעגיגן אַלבעגיגל מען אַ יידי־
דאָך דער אַנדער אַזיר אַ נאָבעגיגן: אַזיר דער אַנדער אַזיר אַזיר אַזיר אַזיר אַזיר אַזיר

תאטרון. אז אמר דאנינקע לאנדאנער שרייבער־פרובירער דאס בכאמט אן
אנבאטרעגונג צו דאנלען די לעקציאנירונג כדות אין לאנד אין מתיק מער פ
נעבער לעטעראישער אינטאנצע. הגלען אזי פרוס דעם שטאנדיגן בעגעס
צו קומען צום דאנרע. אין אמר פרוס נעדאנקן נעבאכט? דיעזל ליבשטיקע ליי
טעראישע אינטאנרעגע. דיסקוטירט מיי אנטער נעגעלאנטלעכע פונקט. ליי
נעדאנקנרעגעגע. הילט זיך פרעגן. דאס דער מאריין פרעכיגיגס אינגען
יאר? דאלט לעטל דער שרייבער מאראין נעדאנקן נעגען די אינטאנרעגע
צו שיקן אנע דיכטיגן קולטורישע. מיי דער הנעראטעטער נעגעיגן־נאנ
נען אנדוקר י. ל. פרעגן. אין נעפקע נישט נאר אין לאנדאן. נאר אויך אין די
פרעמיגן־שטעטע. נעפקע מיט פ נע יראאיגנגנד אן קולטעטיגס. אנטער אויך
מיט פ ביטל אנבאב אין פיגרלעבאקיגס. מיי עס בעגעגן זיך נאר אנע דיכטיגע
יידישע קולטור־נעגעגעגיגס? דאס מען אנע קען נעלאנגען פאריגיגן אן דער
נעגעגיגער דעלאנגען אין דער יידישער נאנ. די אנטרעפרעגע דאס זיך לעגרי
פרוטעגעלאיגעס מיט די הנערי מיט מאראין. אין נאר אינגעלעגע נישטאנס דאס
דאס אין דאנרע נעפריגעס צו נעגען דעם אריינקאר דעם חיתם מיט אן קרעפטיגן
נעגעגעגיס.

דאס מיט שרייבער־פאראין נעטראגען אויסגעגן די לאנגע מאר אנטיידי
נעגע קולטור־נעגעגעגיגס. פ פלאגעריכער קאמפיריזיף מאין נבור אין קיגס
מיט דער בעלטער־נאנ אין אין קולטור. אבער מיט דעם פלעגס אין ליידער
קיין זכר נישטאנ. די שרייבעריגע אינטעטיגע. דאס דאס נעבאלט זיך אן
אנטיזיגע בעגעגער מיט יידישער קולטור־נעגעגיגס. מיט אן אינגעגעגע קולטור
מגיס. מיט פ קולטור־מיילן. דיעלעזיגן אין עגעגעגיגס. — אין ליידער נעדאנ
דער טיבבאל מיט אנדערע נעדאנלעכער קולטור־יידיגע. די נעדאנ דאס די
מאריגאנס. די אין בילד מעגאכבאנע אין נישטיגע אנגעגעגיגס. אויב מיט מיט
נאר אנבאל יא עגעגע. אין עס בעגיגס כדי יעגאנ צו זיין. נישט אנבאל נאר זיך. נאר
נאר ליידע. אן מיט דאל יעז אן מיט לעגעגע נאר. אין דער אנטיגן אין מיט נעדאנ
אן אינגעגעגע מיט קבלה־פונקטי (דאל מיט ביד נעדאל זיך אין דעם דאנרע
אלזדאל)? בעגעגע זיך אנבאל. אן א שרייבער מיט נעדאנקעס נעגאנגע אן קיין לאנ
דאנ. מיט מיט זיך אן די יום־טבביגיגע בנדיגס. מיט עגעדיגע זיך אנגיגס די שטיגל.
ריגעס עגעגיגע דאס ביטל שרייבע אין שרייבער. אין מיט. פרעגעגע פ בעגעגע.
דעלעגעגע אויך אנבאל פ הינטער שרייבער פ שטיגל יעגל. קעגע מיט זיך דיי
דער עגעגיגע אין מיט שרייבע זיך קעגעגיגע מיט הלעגיגע־נאנאן. אין דאס
פרעגע זיך. קולטור־יידישגיגס פונקט קליינעגעלדיגע אינגעגעלאנגיגס?

דאס דאס לעגעל דער נאנאין נעגעגע. בדי אז נעגאן פ בעגאן אין קעגע־
יישיגער נאנאנעגעגיגס מיט דער נישע־יידישער שרייבער? דאלט
אנטער כדאי נעגיגן אז דאנען אנבאל פ מיינעגע־אינטעגיגס מיט די קעגליגע
שרייבער. אנדער נאר מיט די קעגליגע־יידישע קולטור. דאלט מיט מיט נעדאנ
פ נעגעגעגיגס זיך אז בעקעגעגע מיט קעגעגיגע נעדאנלעגע. לעגיגע אין
אויפקלערן אינער דעם מעגיגן. אין דאנ נאנאנ פ יום אין אנדאלעגע. מיי

קולטורעלע אין מיי מעגעגיגע. דאס מיט דאס דאלט נעקאנט בעדאנדלען בעדאנ
דיע. אנדאנ נעגע נישט בעדאנלען פ ריי בעגעגעגיגע יידישע נאנאן מיט
מעגע אין דערדע בעגיגעגיגס. אנדאנ נעגע נישט בעדאנלען פ ריי בעג־
נעגיגע יידישע נאנאן מיט מעגע אין דערדע אין דער שיינע אין שרייב
נעגיגאראין? אנדאנ נעגע נישט אינלאנען בעגעגע אין דאיגן. דיך מיט
דיי אינטעגעגע. דערן דיער מיינע דעגאיל. דאס עס מיט אנדז דיי. דאס
עס מעלט אנדז? אנער דאס מיט מען נאר מנא צו דיין דעם אינגעגע דלת?

אויב דער שרייבעראראין מיט מיין נאינגע אויגן קולטור־עגעגע
לעגיגן נעגיגס. דאלט אנטער נעגיגן פ חנת בעגע. אז בי בעגיגס עגעגע צו
מען אויגן נאנאנאן נעגיגס מאר דיעע הגיגס: נעגע דיגע. אנטעגיגעגן פ
אליעגע אין נאל מיין נישט — אבער דאס אז אויך ליידער נישט דער מאל.
בעגע דיך אנאל. פ הנגיגיגער אז קראנע. אנער בי אז אין אינגע. דאלט
פ שרייבע־אינטעגיגע. דאס אז הנ אויך אין אינטעגיגע אין בבדי. נע־
דאיגע בעגאנגען מאר אין דיליעע טליגע צו קעגען הגלען. דאס
דאס נעגע בעגיגע הנגיגיגן אביגל נוגן ווילן אויגע דעם
הבי. אנע צו הגלען בעגעגיגל. אנע נישט לאנן מאלן לוגאן. אין אנע מאל
אז נישטיגן צו נעגען אויגע אנע פ ביטל הנגעגיגס. אנע אנגעגעגיגן אין אין
נעגע קיגאנע אין דאסגע. דאנען מיי אנבאל נישט בעגיגע. אנע מיגיגע
נעגיגע. אז פ יידישער שרייבער אז אין דאס דיגן. עגעגיגע לאנגע אנע
אינגעגעגע מאר נישט. אי אין אנעגע נען דער הגלען אן אינגע. אין
אינגעגעגע אין אן קולטעגער אין קיגער דאס אנגיגיגע נישט בעגאנגלען פ ריי בע־
נעגיגע. מי אינגעגיגע. דאס דאס אנע בעגאנגע אינגעגעגע פ הנגיגיגע
דער. דאס דיגן אנע אין נאנאן מאריגעגע. דיל נען דעגלאן. אז אנגלען
מאלן דאלן דיך אינגעגיגע? אין דיי דענען. אבב אנגע. יענע בעגע הנגיגיגע
אין דילע אנגאנגעגע. דאס בלאנען בעדיי מיט די אנגעגע אין מעגלען דיך
אין דער יידישער נאנ. אן עס אין נישטע אנגיגיל. אז מען דאל קאנען לעגען אויב בעגע
הנגיגיגע אנגיגיגע פ נישטיגס. אינגעגען מעגעגע? אין נישטע אין דיי אלע
מאנען נאנאנ צו הגלען די קעגליגע יידיגס. אז די דאלן קאנען לעגען אויב עגיגן
נישט בייגיגע. מע לגיל הגלגיגע אז מיגיע מאנען בעגיגן? אנער דיל מען דיי אי־
נעגלאנען אויף הגלגיגע. אויף נאנאנ בעגיגאנ? אין דאס נעגעלעגאנגלעכע אינגיגיגע

לעגעגע מאנע דער בעגעגעגער יידישער שרייבער אבער פ שרייבע קיגיגע.
אי אין אלין. אז פ אנגליגיגס אין אז פ לייגעגע. אי דאס אנגליגיגע נישט קיין
אנגלאנ. אין דער שרייבעריגער בעגאנגע. שגיגיגס אי אז אינגעגעגע. בי דיין
אינגעגע נאי ד אין בעגאנ נוס אי נישט. דעגן דאס בין אין נישט נאנגיגע יעגאנ
אינגעגעגע קיין דערגאנגעגע אינגיגאנגיגיל. דאס אין אז בעגן מיט קיגיגע אז נישט אין
נעגעגלאנגאנגעגע אגיגיגע. מיט אנגיגיגע. אנגע אל דער בעגע. אז פ
מגיגע אין אז פ דער הגלגיגע. אי אין דאס דער קיגעגע נישט שגיגיגע. קיין דיך
דאנגע. נישט אי אנגע. אי ביגיגע אי מיגיגע. מיגיגע קיגער נישט דאנגע. דיין
אנגיגאנ אין קיגעגע נישט מיגיגע. דיין לעגע אנגאנגעגעגע. אי אין נאנ

דאָרן אין אַנדערער בדברים גאַנץ לעבנדיקן לעבן אַ הסכר־יאָר.

זאָל בלוז דיך כאָטש הונדערט דאָס דער בייטער עולם באַגיס דיך קאַלט, פון הייצן דרך־ארץ. אַמאָל נאָר בלוז אַ נגיסער בעהעלעבער פאַרבאַטן אַנם שריבער. אַז מיר פליען. אַז די שריבער־אַרבייטער טאָג. דאָס דאָרף אַזאַ דאָסיקעבנדיקן אין שיבן. אַז נאָר בחלל אין דין כבוד. ע הוות חז שכיח?

אין אַמאָל נעמען פאַרטיק. אַז הייבן. אין נעמען בי מתקיימות. קאָלן מיר דיך דערבאַקען אין דאָס כבוד פון דער ייִדישער קולטור אין אַזאַ בדרגה. דאָס שריבער. אין פרוכן עפּעס נאָך אַזאַ דער פון דאָס דערן בי נעמען. זאָל מען נישט פאַרגעסן. אַז ייִדיש מאָלן אין ייִדישע גיסטקיים אַז אַזאַ. דאָס אַזאַ אַן דאָס פאַרדרן דאָס נישט דאָכן קיין קיום.

לאַנדאַנער ידיעות

שלום אַש אין דין טרוי אַפּרעטיאַטן דאָ אין לאָנדאָן דאָס דער בי ייִדיש אַנבעטער אין אַזאַ.

די דאָנאַרשטאָג „די ייִדישע שטימע" פיקרעס אַ יאָר טון אַזאַ דערקלערן דער עקיקן. אַזאַ בעריכטן אין דיגעטן אַזאַ אַזאַ יאָרס אין אַ ליטעראַר לעבן.

ייִדל נאָלדבערג דאָס דיך דער פאַרבאַק אַזאַנגעקיגט מיט אין ליטעראַן אין דער ייִדישער פרעגע אַזאַן דאָרטיקאַר בעגרס אין פרייגן אין ייִדיש לעזן אין דער שעלבי דאָל. עס דאָגן דיך נאָך באַטיליקן דער אַזאַטאָר דערטאָן נעגיס אין נעגס דיבן.

בעאַרק נעדיקאָר אַזאַ דין נעיגעס עין ישראל קעגס אין אַזאַן מלי פלאַן אין לאָנדאָן.

אַבראַהאַם זאָק אַזאַ דין בעגיס אין לאָנדאָן אַז אַזאַנגעגעגן נעדאָרן בי דער דעמאָקראַטישן פאַראין דו קי דאָס נעדאָלטן אַ דערגעגעס אַזאַנגער פרעז אין בעליעגעס אַזאַנגעגן לעזן. קי אין דאָרטיס באַגיס נעדאָרן אין תכיס. אַ. כ. קייטי דאָס נעגיס דאָס פאַר דין. זאָק אין אַזאַן אַזאַנגעגעגן נעדאָרן בי דיי ייִדיש לעזערס אַזאַ נאָר בעגאָס.

די ליגיעמער אַזאַנגעגן בי טריגס פון ייִדיש לעזן — דאָס אַזאַ אַזאַ בעגאָס — אין אַזאַדיך מיט אַזאַ דערגאָלט. דאָס פאַרדרן דאָס נעגיס פ. לעגאָל.

מיטמיילונגען אַבער די קומענדיקע שבת־נאַכמיטאָגס

(אין בערנאַרד־באַראָן מעמאָריאַל, 33 בערנער סטריט אַ.ל. — 3 אַ ייִדיש)

שבת, דאָס 3־טן יוני. נעמיידעגס דאָס כאָבן פון שלום אַש.

שבת, דאָס 14־טן יוני. נעמיידעגס דאָס כאָבן פון שלום אַש.

שבת, דאָס 21־טן יוני. שלמה אַזאַנגער — די דעמאָקראַטישע לויזע.

שבת, דאָס 28־טן יוני. אַליעזר פּאָליאַקאָף — די פּאָליטישע אַזאַנגעגע.

המשך פון די לאַנדאַנער קולטור־ידיעות

דער שריבער דאָן קאָלמאַנאָוויטש פון די שריבערן דערגאָ גליקאָן דאָס אַזאַנגעגעס שלום אַליכעם „בעגיס מעמאָרי" בעם בעגיס דער מאָלן. די נעמען אַזאַן אַזאַ בעגיס אַזאַ שלום בעגיס דיקעגן אַזאַנגעגן.

אין מאָרגאָן בעגיס גיס אַזאַס אַ נעגקלעגן דאָס פון י. ל. פרעץ דער אַזאַלעגן בעגיס אַ אַזאַנגער דאָרס פון י. מ. קאָלמאַנאָוויטש.

די בעגיס נעגען דאָס נעגיקעגס אַז נאָר אַזאַנגעגן אַזאַ דער דאָס אַזאַנגעגן פון דאָס אַזאַנגעגן אַזאַ אַזאַ אַזאַנגעגן אַזאַ אַזאַנגעגן אַזאַ אַזאַנגעגן

לשון און לעבן

[illegible]

150 נומער „לשון און לעבן"

[illegible]

By Appointment, Dealer in Antiques to H.M. Queen Mary

CAMEO CORNER

has a great demand for old jewels for Home and Export Trades and is in a position to give good prices for valuable Gems and jewels of every kind.

26 MUSEUM STREET, LONDON, W.C.1

Museum 0451

CLOSED ALL DAY SATURDAYS

LEYTON KNITWEAR CO. LTD.

MANUFACTURERS OF KNITTED GOODS & SPORTSWEAR

IMPORT - - EXPORT

538 Lea Bridge Road - Leyton, London, E.10

טוף חודש זונטאג

בן אורי. 14 פארטפאן סטריט, W.C.

זונטאג דעם 8-טן יוני. 8 פריצי

שלום אש און דאס יידישע שטעטל

[illegible]

קאריין: א. נ. שטעטל

150 נומערן „לשון און לעבן"

[illegible]

Published and Edited by A. N. Stencl, 17 Solomon Bldgs., Collingwood Street, London, E.1, and printed in England by The Rural Press, 129-131 Cavell Street, London, E.1